

1862-07-03

AFSENDER

Titus Schouw

MODTAGER

Georgia Skovgaard

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Generel kommentar:

Læsevejledning

Brevet er transskriberet fortløbende

Foto 1 viser side 4 og 1

Foto 2 viser side 2-3

Foto 3 viser side 8 og 5

Foto 4 viser side 6-7

Foto 5 viser side 12 og 9

Foto 6 viser side 10-11

Foto 7 viser side 13

Foto 8 viser side 14

Afsendersted:

Sydafrika

Arkivplacering:

Mappe 5 nr. 51

DOKUMENTINDHOLD

Afventer transskription

TRANSSKRIFTION

Afventer transskription

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

en stor Gaviild, sorte og hvide saa
lægt det kunde saa, fra mid
Nord ligger det meest smilende Allelandskab
man kan tænke sig; skide Klippevægge
besegede med immensorme Ruine og Lyng-
planter; lidt nedstrømmende Stene og smaa
rindende Bæle, omringede med utallige
Arter af tropiske Træer og Buske, som jeg
ingen Ahndelse havde om eksisterende, og
endnu uvisse ved Naar og hvor,
mellem alt dette staaer graust høit
og færdigt, og reulige Njergestrømme
rulle mellem Klippevæggene og baaude
Salene. Under en del Klippe ligger et
stort Høit omgivet af en stor Slave
med Orange træer fulde af deilig røde
Frugt; Gederne spring mellem Klippevæ-
g og Gaaet gik mellem Træerne i Salene
i det høie Gæs. Ogaa Nisnaet er
smilende her udd for Bjergkjæden,
særlig om Hættene ista saa
kolde som for; men i en da
heller ikke meer end i Bredegrad fra
Norden kendt nu.

SKOVGAARD
12.998
MUSEET

SKOVGAARD-MUSEET
Mappe 5 Nr. 51

Skovgaard d. 23 Juli
1822

Hjære J. Ly luytten en Lærling
til at sende dig Brev, om det vil saa
dig ved jeg ikke, men haaber det.
Jeg langter efter et par Brev fra dig; men
kommer til at styre min Lyst endnu
nogen Tid, først om to Maanedes Tid
jag saa det Brev du skrev i April. Det
er en lang Tid. Jeg har endt ved at holde
mine Træer ved Brødt, thi indfor Njerg
staaer en Mængde Kaffere, som holdt en
redsom Træk, befale og begabe alt paa
Njerg, og vil kjæde eller helst bygge alt
hvad de vil. Meest Forundring opvakte
min Natkue-sang, og da det ikke er
et hest behageligt at vandre sig med en
Lanup alt for megen Befingret af dem,
ligger jeg at gjøre den fortaelning at
det er en fortig Ting at vandre ved,

hølltet og saa lyfthet mig, og de staa
mig i erbedig Opførsel og betragte den.
Hiden jeg forlod Byen, jeg gik til Bredes fra
Pöschersströom, her Landet forandret
sit Udseende og Natur i en forvandsende
Jad. Fort rejste vi nord paa langs
den lille Flod Möröriöer (Gränd, flod),
egentlig kun en Bæk, paa mange Steder
skete broene end at en god Gjensidighed
kun springe over den; men næsten over
alt meget dybt, og fuld af det klareste,
deiligste Vand man kan ønske sig.
Omegnen er ikke saa gøddig som Thale.
De samme store, højeformige Floder,
som vi have set saa mange af, ~~ikke~~
løbende med langt gult Græs, hvor
dette ikke er afbrændt, og de bliver først
afbrændt træt, og ikke en eneste Busk
eller et Træ. Længs med Floden ligger
en Menge de mennekelige Støber.
Læstien med Bæster, og end den ene
stor Flod med de store Træstær i
Rækker, og den deiligste grønne forde
Vedersid man vil see, alt overridet
af Vandet ledet op fra Floden. Her blev
betragte næsten idelstærke af deres Skog,
modens de i de Lyse, jeg tidligere have
igjennem tvende tem af Faaravl.
Den øde Flod fører sig stadig mod
Nord, indtil man, næsten umærkeligt,
er kommen paa Toppen af den
store Bjergkjæde Magaliberg, som ligger
fra Vest til Ost. Her ses man et Lyse
som net er Reien værd, en Forandring
af Landskapet saa pludselig, som stor og
forhadig, som næsten kun kan kaldes
i Eventyrene. Dog by mod Lyd ligger
de formentlige øde Lyse, som for et
givet Forandringen ~~net~~ endnu mere
forfærdende, vare ganske afbrændte af

ere udvandrede. Nu er vi, efter
Folke Sigende, kun nogle faa Sage pa
det store Vildt; Graas, Elddyr, Stigle
Maushorn o.s. Elepanta have været
her, hvor vi nu ere for en Maaned
siden; men bleve dogne længe med
paa, de ere naturligtvis meget jagede;
vi faa næppe nogen at see. Over
de høje Bække kan jeg see nogle Ræ
Cyrtopper, der under disse Bjerge
det at Vahlberg mistede alle sine
Bæer, stak af giftige Frøer.
Naturen her er ganske tropisk, alle træer
små og småke Frøer, utallige Fugle
med grønne, Ræ, alle røde metalglind
sunde Fjeder, flere Anter Papagøier.
Landskabet er afoplaude Bjerge, boogede
med Bække og Frøer og med smaa
Bæ, hvor Viden eller rittere Sporet
naar sig ind og ind, og altid jeres den
til en stor og smuk Vildt, med
vilde Bjergstrømme, som i Regent den
dannet store Vandfald, men nu
soligt og vildt rister smalle Lænder
eller store Flade Stetter mellem Bjerge
boogede med Bække og Frøer, og fildes
af Vildt. Her mellem Bjergene og
af og til, paa Stetten ligger Ræfene
Bølger, altid en stor Mængde sammen,
jeg har set over et Tivinde Løtter
sammen. Den smide Stue blinde
af Læ og med et stort Lænde p i en
Spide, udenom en lille pærd indlynd
med en Vild af Læ. Her ser man
de gamle, utydelig sammene Ræfere
i de omkring Læden om Aftenen og i
Læden om Læden og allest andet
faldt sig ind, værne sig godt sig i
deres Hænder. Fremtømmene, inden
stygge end Maaned, fortæst alt
Arbeidet, paa Marken ser man den

Arter og mange Subvider. Og en
stor Deel af dem vidstnok gaaende
i Handel i Europa. Der kunde
saavel Maatte til vore Musser, naar
noget kjendte Maad kan haves.
Men det skulde rigtigst ikke vare
noget af de, hysumme saa almindelige,
forstante, Lærde Maad med Briller,
det maatte vere en praectisk Maad, som
kunde rede sig ud af mange smaa
Smaaselskaber, man her træffer paa, og
som ikke lod sig narre af sine Folk eller
af den sorte eller hvide Befolkning, hvilket
man er meget indret for. Man maatte
være en god Fagter for ikke at dø af
Kunster, og man maatte vin her flere
Aar, thidid første der vilde her begaa
for mange Fortællinger til at have noget
nyttigt udbytte af en Reise, man maa
betale smaae Leerepenge inden man
deres Timen at være her i Africa, naar
lig naar man skulde være billig.

1750
12988
KUNSTHISTORISKE
MUSEER

Maas, Læder, Tobak, Kaffe, ^{III}
og andre af Europas Frugter, og saa
endelig tropiske saasom Bananen,
Druer, Træer, &c. kort sagt her
er et Land som jeg vil anbefale
til alle Aftandere. Klimaat ^{indvi}
her er meget billig; men Rejsens
saavelvrigt meget af det sluttete man
kan tænke sig. Med politiske Forhold
som i Begyndelsen er meget forlige
ud de alle nødvendige Maad saasom
sig paa begge Sider og sørgte at Afværg
til vidste Maad; men altid vider
meget fredeligt, skydes der er det hien
i Luften; og det eneste som det gaaer
ud over er Brandvæsen, som de
gode Folk her holde lovligt meget
af. Man er Maaned eller to efter
haves det samme Værel. Jeg
saa et excellent Sprit, eller hvad

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

man skal kalde det i en af
Byerne; den lovlige Præsident for
Republikken vilde afsætte Landdrogen, havde jeg ikke; jeg troer ikke det er
den overste Forsikker, person ~~indvunden~~
Og, da denne i løbet af 3 her mig
Republikken havde aflagt, og havde
købt alle sine Bøger bort; men
en Del af Progenne havde frendt
sig om at forsvare deres Landdrog.
Vi ser de tapre Mand og Officer
i en meget overalteret Pensionering;
de unge Soldater; kan os i Møde
med meget krigerske Blikke; men
formidledes i øieblikket; ved en
Flække Brandevin, som de i al
Gnøjstlighed stoget om. De ældre
Mænd sad i en sønig
Præd omkring Vagtilden og ord,
led ganske udgyro. En Canon
trækker af Oxer stod parat
med Lunteen vent. Røktallet gik
både jeg ikke; jeg troer ikke det er
afgjort endnu.
Uf andre Mødeligheder her i Landet
vil jeg nævne; en Hæts og Besættelses
som jeg en vis herud altid græder
og meget ofte er dødelig. Og endelig
de mange Langes, farlige Gjefninger
og store indtækt 8 og alle Lange Bred;
om Prætorien ser man meget færd;
og da de ere meget stiv af Naturen
er de ikke nær saa færdige som
man skulde antage.
Her kunde vi hvennefra sende unge
Naturforskere med, her er et Paradis for
Botanikeren, Geologen, Zoologen,
Ornithologen og alle andre Arter af
Loper. Den Ryzdom af Lobende, Høved
og krigende samt vovende stiv som
er utrolig, både mange

Det er indlydende smiligt at reise meget billigt
12998
her i Africa; men man maa i see Fald
leve meget tarveligt, give Affald paa
alle Civilisationens Goder, som her ere
meget dyre og leve af Vildt enten friskt
eller torret, og lidt Meel og Kaffe. Folk
kan man have meget billigt og ved
Handel med alle Slags Ting kan man
endogaa, naar man har Talent, tjene
godt. Alt er Handelsvoare og alle ere
Handlende her i Landet. Det første Spørgs-
maal som gjøres her af Fremmede
er hvad man har paa Vognene, og det
er dem i Grunden en ubegribelig Gaade
at vi reise aldelis uden at handle.
En anden Maade at gjøre sig Reviu betalt
paa er Jagt efter Elephanter, men denne
Jagt er naturligtvis farlig, dog laust fra
na meget som man toer, meget
besværlig, og der hør en heel Meel Mængde
at finde Elephanterne, thi ingen
af Kafferne eller andre bosatte Folk

i Landet vil vise Een, hvor de ere.
Man maatte gjøre sig gode Væner
med en eller anden stor Konge laust
inde i Landet; saa kunde man maake
indrette noget i den Retning. Huder
af Vildtet og navnlig Skudsfejder ere
naturligvis ogsaa værdifulde Handelsvare.
Udrüstningen til en saadan Reise ere
naturligvis kostbar i et Land hvor alt
er saa dyrt og de fleste Nødvendigheds
artikler bringes fra Europa. Man kunde
vanskeligen gjøre det under 600 R.,
da man maatte have noget i Bag-
kaanden; men gjorde man Reisen uden
Uheld, det vil sige uden at miste, Oger
Heste eller Vogn, vilde man i Reglen
faa den samme Pris for dem man
havde givet, eller omtrent den samme

Polen er nu gaaet ned og det er mig
mæsten umuligt at see mere og skrive
ved vor Lykke er alt for trist; det vil godt have en
længelig Sædflidelse paa Brevet. Derfor dearest og de bedste
Tilføjer til sin Mand og sine Børn samt til alle gode Væner
i Danmark fra din hengivne Broder T. H. Schouw.